

Tordas Értékei

Tordas Értékmegőrző-fejlesztő és Kulturális Közhasznú Egyesület lapja
2007. szeptember • honlap: www.tordas-ert.hu • e-mail: info@tordas-ert.hu • I. Évfolyam 6. szám

AUGUSZTUS 11. - SIKERT ARATTUNK!

Aratóbál 2007.

"Elvégeztük, elvégeztük az aratást, az aratást,
Készíts gazda, készíts gazda jó áldomást..."

(népdal)

...egyesületünk augusztus 11.-én készített mindazoknak, akik munkájukban megfáradva kikapcsolódni vágytak. Még a 40 perces felhőszakadás sem tudta elriasztani a közel 500 látogatót, akik jól szórakozhattak a Bakonyszentlászlói Nótakör nosztalgia dallamain. Műsoruk méltó keretet adott a népszerű és ismert előadóknak. Rég elfelejtett nótáik, éneklésre serkentették a falu idősebb lakóit, ezzel is alapozva a jó hangulatot. A fergeteges operett slágerek, még mindig tudták fo-

kozni a jókedvet, főleg, hogy a közönség soraiból kérhették a dalokat. Ezután könnyedebb stílus felé kanyarodott a műsor, a táncoló fekete lakkcipők jócskán megkoptak Komár Laci lábán, aki bő egy órán át nyomta a rock and rollt.

Legnagyobb várakozás az Irigy Hónaljmirigy szereplését előzte meg, akik ezúttal sem okoztak csalódást fellépésükkel, kellemes derültséget hozva a nézők közé. Műsoruk végén kihúzták a tombola nyerteseit, a fődíjat, - egy kerékpárt- Toman Ilona nyerte. A műsor befejeztével hajnalig tartó dáridó vette kezdetét, melynek végül, a szünni nem akaró zápor vetett véget.

A bevételt a tájház építésére fordítja az egyesület.

Találkozunk jövőre ugyanitt!

(Cifka Julika Farkas Noémi)

Sztrányay Miklós
BORDAL (HAIKU)
"RONT, VAGY JAVÍT,
DE
NEM
HENYÉL,"
DE
HA
CSAK
RONT,
JOBBA
HA
CSAK
HENYÉL!"

EGYESÜLETI HÍREK

Egyesületünk, Tordas Község polgármesterénél kezdeményezte a helyi népszavazás kérdésének kibővítését. A népszavazás ne csak a téglagyárról szóljon, hanem kerüljön bele a bányanyitás is.

Egyenlőre várjuk kezdeményezésünkre a választ.

Internet, fórum

A nyári szabadságolások okán fóruméletünk kevésbé volt pezsgő ebben a hónapban, de reméljük, hogy az őszi esős időjárás ismét gép elé ülteti olvasóinkat, és "vitriolos billentyűzetű" írogatóinkat is! Oldalunk bővítéséhez, még mindig várjuk az érdekes írásokat, és a remek, Tordással kapcsolatos fotókat. A nap már úgy is korábban tér nyugovóra, töltsek ki a korai estéket egy kis fórumcsevevel! Szeretettel várunk minden avatott és avatatlan hozzászólást!

(www.tordas-ert.hu/csapat)

Egyesületünk bankszámlaszáma

Az előző számban megígértük, hogy közreadjuk számlaszámunkat:

- Kápolnásnyék és Vidéke Takarékszövetkezet
- Tordasi Fiókja
- Pénzforgalmi jelzőszám: 57800105-10004153

ÁL-DEMOKRÁCIA, AVAGY CSÚSZTATÁS FELSŐ FOKON

Több fórumon olvashattuk, hogy az elmúlt 16 évben, az akkori képviselő testületek a lakosság megkérdezése nélkül, azok háta mögött hozták meg, a községet érintő fontos döntéseiket.

De ennek mostantól vége! Itt a demokrácia!

Példa erre, hogy a téglagyár építéséről helyi népszavazás került kiírásra. A lakosság eldöntheti, - ha elmegy szavazni- akarja-e a téglagyár telepítését.

Szép kezdeményezés, de!!!!

A téglagyárat anyaggal ellátó agyagbánya nyitása nem került be a kérdésbe.

Szavazhatunk a téglagyárról...és a bányáról?

Egyesületünk kétszer kezdeményezte, hogy legyen kibővítve a bányanyitással a kérdés.

Az első kezdeményezést elutasította a testület, a másodikra, melyben a törvény adta lehetőségünkre hivatkoztunk, még nem kaptunk választ.

A bányanyitás, melynek a környezetre való hatása sokkal jelentősebb, mint a téglagyáré, nem fontos kérdés? Erről a lakosságot nem kell megkérdezni?

Ezt a képviselő-testület saját hatáskörében akarja eldönteni? Mintha megkérdeznék a lakosságot, hogy akar-e repülőgéppel ingyen Amerikába utazni, de elfelejtik közölni velük, hogy egész úton, kint a szárnyakon kell ülniük!

Gratulálunk!

Cifka János

UTÁNA JÁRTUNK

- Olvasóink hallották, mi rákérdeztünk -

A falu lakossága, különösen az öreghegyi telektulajdonosok körében nagyon sokan érdeklődnek a téglagyárral összefüggő anyagbánya esetleges nyitásáról.

Egyesületünket megkereste a Wienerberger Rt. szakembere, akitől ígéretet kaptunk, hogy részletes tájékoztatást ad a bányanyitásával kapcsolatban. Erről a későbbiekben tájékoztatni fogjuk olvasóinkat. Addig is megpróbáltunk utánajárni a bányanyitással összefüggő esetleges következményeknek.

Megkérdeztük Hertelendy Péter növény-és talajvédelmi szakirányítót, milyen veszélyeket lát a bányanyitásnál?

Egy bányanyitásnak a várható előnyös hatásai (helyi adóbevételek, megrendelések, foglalkoztatás) mellett mindenképpen lehetnek olyan, potenciálisan káros hatásai mind a lakosságra, mind pedig a környezetre, amelyekkel célszerű tisztában lenni.

Az egyik fontos problémát a bányanyitás és a művelés során a szálló por képződése, illetve annak lakóterületeken, mezőgazdasági kultúrákon történő leülepedése jelenti.

Már veszélyesebb eset az, amikor a szálló por magas koncentrációja a lakosság egészségét veszélyezteti.

Por egy bányaművelésnél mindig keletkezik, mennyisége a művelési technológiától, a meddő kőzetek és talaj jellegétől függően meglehetősen változó.

Mivel Tordas körzetében a kitermelni tervezett agyagréteg felett 3-4 m lösz, valamint több 10 cm. szerves anyagban gaz-

dag termőréteg van, az ilyen meddő rétegek letermelése, szállítás és lerakása során mindenképpen képződik por.

Mind a lösz (feldarabolva, ömlesztve), mind a humuszos termőréteg prédája lehet a szélnek, mind a termelés alatt, mind a bányagödörben, mind pedig a meddő depóknál.

A másik fontos problémát a bányagödörnek a környék víz-háztartásra gyakorolt hatása okozza.

Hazánkban meglehetősen gyakori eset, hogy a bányagödörök közelében lévő kutakból eltűnik a víz. Ez természetesen nem feltétlenül következik be, de a veszélye reális.

A bányanyitás során az évmilliók alatt kialakult talajszerkezet gyökeresen megváltozik. Eleinte kialakul egy mély bányagödör, ami a rekultiváció után valamivel sekélyebb lesz, de megmarad.

A visszatöltött meddő és termőréteg messze nem a természetes talajokra jellemző víz-háztartással rendelkezik.

A bányagödör közelében a víz egy ún. leszívási görbe mentén mindenképpen mélyebbre kerül, mivel a víz magától csak lefelé tud folyni.

A talajvíz szint süllyedésének mértéke részben a bányagödör mélységétől, részben pedig a talaj jellegétől, rétegzettségétől függően rendkívül változó lehet.

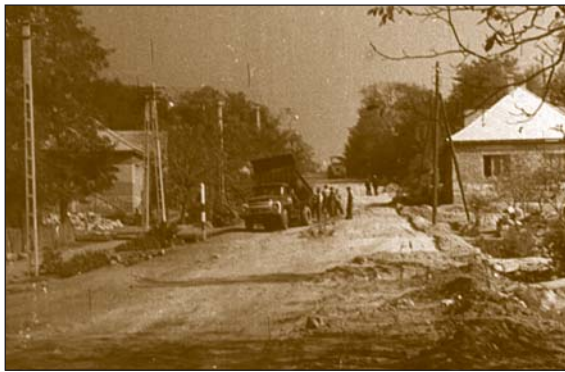
Feltétlenül indokolt egy megbízható hatástanulmány készítése a bányanyitásnak a helyi víz-háztartásra gyakorolt hatásáról, továbbá a por által történő szennyeződésről.

HANGYA

Átgondolva ránk hagyott értékek sokrétűségét, kitekintve környező települések megmaradt értékőrző hagyományaira, láthatjuk, hogy Tordas az értékek megőrzésében élmezőnyben foglalt és foglal helyet.

Elődeink által megteremtett és fennmaradt értékek saját korukban is eszmei harcok során teremődtek meg. Sok épület, szokás és hagyomány fennmaradt, pedig a maga korában jelentős pénzhány és nélkülözés volt a világban, tordasi emberek kétkézi munkája nélkül nem láthatnánk sok épületet, közművet, a szokások megtartása és az összetartozás felülkerekedett minden eszmei irányzaton. Mindezek számunkra fontosak. Ezért a források bemutatása elkerülhetetlen.

Településünk XX. századi történelmének kutatása sok akadályba ütközik. Bármilyen politika, vagy irányzat uralkodott, itt mindig az erkölcsös útravaló maradt meg, pedig az akkori kihívások sem különböztek az előzőktől, a megmaradás volt a fő tényező, ami sikerült. Tehát az értékeket megtartó, -szorgalom, összefogás, összetartozás- megmaradt. A megteremtett értékek mindig a falu közös érdekeit, a közös termelést, oktatást és művelődést szolgálták, jelentős mérték-

ben javították a település környezeti klímáját, az eltelt évszázadok során jelentősen javították az emberek természetes közérzetét.

XXI. század sokrétű kihívásai, semmiben sem különböznek elődeink kettős tudatától, hol a pogányok és keresztények (István és Koppány), hol a labanc és kuruc, hol a jobb és a bal (vagy, kelet és a nyugat) küzdött, vagy egyéb érdekek (pénz és befektetés vagy a politikai irányzatok) játszottak erőteljes szerepet a magyar nép, közvetve Tordas történelmében.

Tordas mintafaluról számtalan okmány és képanyag közül legfontosabbakat szeretném közreadni, melyeket Tordas falu lakói megőriztek és gyűjtöttek, archiválás céljából, e források részben 50% a falu lakosságának gyűjtése -főleg Kis, Klucsik, Németh, Piláth, Pintér, Márki, Bedi családok és má-

sok részéről, melyet Toman József számítógépre mentett.

Tordas, a Balogh Elemér Szövetkezeti Mintafalu című könyv, (Wünscher Frigyes munkája) 1943-ban jelent meg, a II. világháború alatt. Tordason sokak által féltve őrzött könyv.

Toman Ilona

Képek: Toman József gyűjtése

A NAGY BAK HALÁLA II. RÉSZ

Július 27. Mint ismeretes, Cseterki Lajos elvtárs, a vad elejtője Jankó igazgató elvtárral kimentek a területre, mert olyan jelentés érkezett, hogy a bak könnyen megközelíthető, becserkelhető helyre váltott sutájával együtt, és ott a búzatáblát szegélyező mezsgye tisztásában lefeküdtek. Tikkasztó, kora délutáni meleg idő volt. A szomszédos búzatáblát a tsz. három kombájn gépe vágta gyors ütemben. A távolság mindössze kétszáz méter volt a gépektől. Ez a munkazaj nem zavarta bakunkat, de féltő volt, hogy két napon belül az aratás emez táblára is rákerül, és akkor takarás hiányában bakunk bizonyosan odébbáll.

A vadat sikerült közvetlen közléről szemügyre venni. A pillanatnyi meglepődés - mármint ennyire erős példány - miatt nem is gondoltak az elejtésre. 12x60-as távcsövön keresztül felváltva csak nézték, csodálták, becsülgették mindaddig, mígnem nemes vadunk veszélyt érezve elvágtatott. Vendégünk visszatért balatoni üdülőhelyére családjához, de közölte, ha biztosat tudunk, értesítésünkre másnap délután ismét feljönne és találkozhatnánk. Vadászunk, Spanyol kora délelőtt jelentkezett telefonhívással, és közölte, hogy a bak beváltott mélyen a búzatáblába, és ott elfeküdt. Az értesítést továbbítottuk vendégünknek, kivel a megbeszélte időpontban a tordasi faluvégén találkoztunk. Délután három órakor érkeztünk az aratókombájnokhoz, amelyek nagy területet maguk mögött hagytak az aratásban. Innen gyalog mentünk a közeli

BALOGH ELEMÉR

(Bp., 1871. okt. 22. - Bp., 1938. aug. 13.)
politikus, közgazdasági író.

Kereskedelmi Akadémián tanult. 1893-tól kezdve Európa nagyvárosaiban tanulmányúton volt. Károlyi Sándor indítványára 1898-ban a Magyar Gazdaszövetség megbízta a Hangya Fogyasztási Szövetkezet megszervezésével, 1900-ban a Hangya ügyvezető igazgatója lett. 1916-ban megalapította a Hangyaipar Részvénytársaságot, az ÁFOSZ munkásszövetkezet ellensúlyozására. 1905-ben megszervezte a Háztartás Fogyasztási Szövetkezetet. 1919 végén az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezte részvételével megalapította a Magyar Szövetkezeti Központok Áruforgalmi Részvénytársaságát, a Futurát. Az ő kezdeményezésére alakult meg 1920-ban a budapesti tudományegyetem közgazdasági kara. 1925-ben tiszteletbeli közgazdasági doktorrá avatták. 1927-ben felsőházi tag lett. 1934-ben nyugdíjaztatta magát, ettől kezdve a Hangya elnöke volt. Szerkesztette a fogyasztási szövetkezetek Szövetkezés c. hivatalos lapját. Valutapolitikai és szövetkezetpolitikai tanulmányokat írt.

A valuta szerepe a gazdasági válságban (Bp., 1896); Közgazdasági egyetem (Bp., 1900); Tájékoztató fogyasztási szövetkezetek szervezéséről (Bp., 1910);

forrás: életrajzi lexikon

magaslatra, ahonnan jól beláttuk a terepet. Spanyol megmutatta a vad beváltásának irányát, és közölte a becsült távolságot, ahol kora délelőtt elfeküdt. Úgy látszott, időnk bőven van. Emberi számítás szerint ilyen szélcsendes rekkenő hőségben csak öt-hat óra között várhattuk, hogy vadunk megmozdul. Figyelmünk a folyton közelítő aratógépeken volt, s már latolgattuk a következő lehetőséget, mi lesz, ha kiaratnak bakostól bennünket. Tekintetünk imbolygó agancsra tapadt. Ott van, ni! -adtuk tudomására egymásnak. Lélegzetviasszafojtva, suttogva beszéltek meg a tennivalókat. Azonnal cselekedni kell. Nincs más megoldás, közvetlenül a búzatablán keresztül meg kell közelíteni. Erre kecsgető lehetőség kínálkozott a búza között húzóódó traktorbarázdában, ahol a növényzet is jóval alacsonyabb és ritkább volt, mint másutt.

-Jóska, menjetek rá, de nagyon figyeljétek és vigyázzatok! Igazgató elvtárs a helyszínen maradt, és távcsövön keresztül figyelte a bak mozdulatait. Vendégünk mögöttem haladva négykézláb követett. Pár méter előre haladva meg-megálltunk, visszapillantottunk, s igazgató elvtárs jelzéseit figyeltük, hogy mikor nem figyel a bak, mert csak úgy, mélyen a talajhoz simulva juthattunk mind közelebb, közelebb. Így sem tudtunk teljesen zajtalanul cserkelni. Az érett búzatabla száraz szalmaszállai térdünk és kezünk alatt meg-megroppantak, az elhagyott gabonaszálak zizegve ütődtek egymásnak, fülünket bántó sűrűdásokat felfokozódva hallottuk. Már több mint száz métert tettünk meg így hason, térdre kúszva, amikor kapjuk a határozott jelzést, hogy ne mozduljunk tovább, a bak bennünket figyel. Becslésünk szerint úgy sejtettük, lőtávolságban vagyunk. Helyezkedjünk el, és várjunk nyugodtan. A nagy lehetőség előttünk áll. A cselekvésre gyorsabban sor került, mint gondoltuk. Alig

helyezkedtünk ülőhelyzetbe, igazgatva az előttünk lehajlott búzaszálakat, sűrűlódó közeli zaj ütötte meg a fülünket.

-Itt áll a bak. -súgtam a mögöttem takarásban levő vendégemnek.

Szemhunyorítással közlöm a megmozdulás tilalmát. Pár másodperc az egész. A bak, amely az apró, általunk okozott zörejt észlelte, sutája zaját vélte, azért közelített felénk. De még most sem volt határozott meggyőződése, hogy a legnagyobb ellenségével áll szemben. Először a jövése irányába elugrott, s mintegy hatvan lépésre jobbra kanyarodva tartott, már futásából megcsillapodva dobogató, veszélyt figyelmeztető léptekkel haladt a traktorbarázdára merőlegesen, amelyben mi meghúzódtunk.

Itt a nagy alkalom! Átnyújtom a kezemben lévő mausert, melyre még rövid pillantást vetek, hogy kúszás közben a csőtorkolatba vagy a céltávcsőbe nem került-e valami. Gyors morzeszerű utasítást adok: vállamra a csövet, zárt kinyitni! Gyorsítót! Nyugodtan! Kérem löni!

Közreadta: Varga Ferenc - (Folytatjuk.)

ŐSZ BLUES

Reggel, ébred, kinéz, fejből és ablakból, szürke foltok az égen és az agyban. Kávét magasnyomáson főz, szalonnát oliván pirít, kenyeret fehéren, éleset hasít, késsel az ex disznóban, zsidobadásal a koponyában. Lámpánál olvas, politika fészket rak. Gondolat átfut, nincs mi megállítsa, érzés utána ered, nem ér a nyomába, csak villanás, lefotózta.

Tuti gyorsajtás! Képet elemez, amnézia deja vu-vel, ezt már valamikor elfelejtette.

Feketébe fehérét pöttyint, torkán csorgat, tévedésből rág, beleszagol ábrándult arcot vág, íze nikotinnal hál. Csempén vizesen, tükröt, testet töröl, valót lát, szemet vált, penge a sörtének, kefével meg-lepedék. Fejből nővők egy része szűnik a többi műanyag fogak rendjét látja át. Tükörbe visszatekint, kiegyezik a világba nézőkkel. Szekrényt nyit, ismét az ablakra tekint, most tán a hosszú is kurta, vékonyak is vastag lesz a súlya. Textilt válogat, átkozza a gallért és a néhány bőven szűket, de áldja a neméhez kegyes létet, mindig van egy rongya, ha régi az összképet az sem rontja.

Lábra sertést sötétre fényesít, vastagon, hogy a víz-hatlanná legyen. Teraszon urbán álcában füstölög. Sokat lenéz, látja tünetlen lépteket, ők az esőt, gondoljai felhőket gyűjtenek. Visszagondol, nappírnak bőrillatán mereng, míg a képcsőben zúgnak a fegyverek. Saját tenger habjairól rángatja le a rend. Mert a menetnek rendje is akad, bár a kutya sem ugat, a busz mégis halad. Már gyomrában eszmél, hallgat, ha hallgatnak, biccent, ha köszöntik a reggelt, gondol, ha nem is gondolnák.

Innen le, oda fel, és már nyomják is a tonnák, síneken sikkítva siklanak. Elnézést és helyet kér. Gályának, mi vízen csak hiszi erejét láncához így közel ér. Dolgos szellem előzi a vonatot, gazdája nélkül számolja már az iratot, amit még este maga iratott.

Leül, bekapcsol, belép, hálón gép nem henyél, ablakon kiremél. Naptárra néz, számolatlan számla, fizetetlen évszak, hajban kéretlen vendég a fehér, pamacsa pimaszul bős, idén pontosan jár az élet kezében az ősz.

(bedi)

Kiadja: Tordas Értékmegőrző-fejlesztő és Kulturális Közhasznú Egyesület
Felelős kiadó: Cifka János
Szerkeszti: a szerkesztőbizottság
Honlap: www.tordas-ert.hu
Megjelenik: 600 példányban

Ingyenes!